

BISKUP BIELSKO-ŻYWIECKI
ROMAN PINDEL

Bielsko-Biała, 28 lutego 2023 roku
L. dz. 227/2023

DEKRET

KODEKS ZACHOWAŃ

W ZWIĄZKU Z ZASADAMI OCHRONY MAŁOLETNICH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH W PRACY DUSZPASTERSKIEJ W DIECEZJI BIELSKO-ŻYWIECKIEJ

Mając na uwadze ochronę osób małoletnich i z nimi zrównanych, które trwale są niezdolne posługiwać się rozumem, zatwierdzam *Kodeks zachowań* stanowiący integralny załącznik do niniejszego dekretu.

Każdy prezbiter, katecheta, animator, moderator czy lider zaangażowany w pracę duszpasterską ma obowiązek zapoznać się z niniejszym dokumentem i wskazanymi załącznikami oraz przyjąć do przestrzegania przez siebie składając własnoręczny podpis.

Kodeks obowiązuje z dniem 4 marca 2023 roku.

† Roman PINDEL
Biskup Bielsko-Żywiecki

Ks. Adam BIENIEK
Kanclerz Kurii

Podstawa prawna wydania niniejszego Kodeksu:

1. Konferencja Episkopatu Polski, *Prewencja nadużyć seksualnych wobec dzieci i młodzieży i osób niepełnosprawnych w pracy duszpasterskiej i wychowawczej Kościoła w Polsce*, Warszawa 2014.
2. Konferencja Episkopatu Polski, *Wytyczne dotyczące wstępnego dochodzenia kanonicznego w przypadku oskarżeń duchownych o czyny przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z osobą niepełnoletnią poniżej osiemnastego roku życia*, Warszawa 2019.

KODEKS ZACHOWAŃ
W ZWIĄZKU Z ZASADAMI OCHRONY MAŁOLETNICH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH
W PRACY DUSZPASTERSKIEJ W DIECEZJI BIELSKO-ŻYWIECKIEJ

Opieka duszpasterska nad dziećmi i młodzieżą, a także nad osobami niepełnosprawnymi, ma na celu troskę o ich bezpieczny i integralny rozwój w sferze duchowej, fizycznej i psychicznej. Realizacja tego zadania dokonuje się zarówno w przestrzeni związanej z pracą w parafii jak i w szkole, podczas różnych akcji duszpasterskich, a także w trakcie akcji wakacyjnych, pielgrzymek i wycieczek. Troska i odpowiedzialność w tym zakresie spoczywa nie tylko na osobach duchownych, ale na wszystkich angażujących się w te dzieła – zarówno zatrudnionych w formie jakiegokolwiek umowy, jak i wolontariuszy – a więc między innymi katechetów, animatorów, moderatorów i liderów. Celem niniejszego kodeksu jest zagwarantowanie bezpiecznej (dla wychowanków i wychowawców) przestrzeni oddziaływania, aby wspomniany rozwój dokonywał się w atmosferze wolności i wzajemnego szacunku, zgodnie z przepisami prawa. Wyraża się to w zachowywaniu odpowiednich norm oraz reagowaniu na zauważone przypadki ich łamania. Podpis pod niniejszym kodeksem jest oświadczeniem zgody na przestrzeganie zasad w nim wyrażonych.

1. Przyjmuję do wiadomości, że każdy podopieczny posiada nienaruszalne prawo do:
 - poszanowania własnej godności;
 - zaspokojenia potrzeb fizycznych i emocjonalnych, a zwłaszcza poczucia bezpieczeństwa i doświadczania miłości;
 - nienaruszalności cielesnej;
 - przynależności do rodziny, grupy, a także kontaktów i relacji społecznych;
 - otrzymania wsparcia w rozwoju;
 - poważnego traktowania zgłaszanych problemów;
 - ochrony przed wszelkimi formami przemocy i dyskryminacji;
 - poznania i ochrony swoich praw i potrzeb.
2. Znam i przestrzegam normy prawne i zalecenia zawarte we właściwych dokumentach kościelnych i państwowych: Kodeksie Prawa Kanonicznego, wytycznych Kongregacji Nauki Wiary, wytycznych Konferencji Episkopatu Polski i przepisach polskiego prawa karnego oraz odpowiednich przepisów dotyczących organizacji wycieczek dzieci i młodzieży (załączniki).
3. Jestem świadomy odpowiedzialności karnej na polu postępowania państwowego i kościelnego, związanej z nadużyciami, niestosowaniem i przekraczaniem wyżej wymienionych przepisów.

4. Zachowuję podstawowe normy ochrony praw dzieci i młodzieży opartych na zasadach: „zero tolerancji” dla nadużyć, ochronie praw małoletnich, gwarancji bezpieczeństwa i ochrony dla małoletnich oraz odpowiedzialności indywidualnej i wspólnej opiekunów za bezpieczeństwo małoletnich.
5. Znam i rozumiem podstawowe pojęcia związane ze zjawiskami szkodliwymi wychowawczo: pedofilia, wykorzystywanie fizyczne, psychiczne i seksualne, cyberprzemoc (w tym pornografia, sexting, sextortion), zaniedbanie, uwiedzenie (grooming), podstęp, przemoc, groźba, wykorzystywanie osób podległych.
6. Znam, rozpoznaję i próbuję wyjaśnić niepokojące objawy w zachowaniu powierzonych mojej opiece małoletnich i niepełnosprawnych, które mogą wskazywać na przemoc i wykorzystywanie seksualne. Wśród nich należy wymienić: zachowania autodestrukcyjne, dolegliwości psychosomatyczne, problemy emocjonalne i nerwicowe oraz erotyzację.
7. Reaguję we właściwy sposób i poważnie traktuję wszelkie oznaki mogące wskazywać na niebezpieczne zjawiska wobec małoletnich i niepełnosprawnych.
8. Poważnie traktuję i właściwie reaguję na przekazane mi informacje (wiadomości) wskazujące na wyżej wspomniane niebezpieczne zjawiska.
9. Znam procedurę postępowania w sytuacji zaobserwowania niepokojących objawów wskazujących na niebezpieczne zjawiska.
10. Posiadam kontakt do osoby odpowiedzialnej w diecezji (delegat ds. ochrony dzieci i młodzieży), która pomoże mi uzyskać wyjaśnienie i pomoc w wyżej wymienionych sprawach.
11. Uczestniczę w szkoleniach o tematyce prewencyjnej, organizowanych przez diecezję i inne podmioty, mających na celu zapoznanie z zagrożeniami, przepisami prawnymi oraz właściwymi procedurami działania w związku z ochroną małoletnich i niepełnosprawnych.
12. Zachowuję właściwy dystans w relacjach z powierzonymi mojej opiece osobami, zarówno w przestrzeni bezpośredniej jak i medialnej. W pracy z nimi stosuję odpowiednie do wieku formy, środki i metody.
13. W pracy duszpasterskiej (wychowawczej) używam języka kulturalnego. Nie stosuję słownictwa nacechowanego wulgaryzmami i erotyzmem, oraz takiego, które nosi znamiona jakichkolwiek form poniżania i dyskryminacji.
14. Wszystkich powierzonych mojej opiece traktuję sprawiedliwie, z jednakową troską; nie faworyzuję i nie poniżam jednych wobec drugich.
15. Zachowuję roztropność podczas indywidualnych spotkań z małoletnimi i niepełnosprawnymi. Zakłada ona następujące elementy:
 - miejsce spotkania powinno być transparentne, nie może być to prywatne mieszkanie opiekuna;
 - właściwym miejscem sprawowania sakramentu pokuty jest konfesjonał; w nadzwyczajnych sytuacjach (np. pielgrzymka) powinno być to miejsce gwarantujące zachowanie tajemnicy spowiedzi i omawianych zasad bezpieczeństwa;
 - termin, miejsce i liczba spotkań powinny być wcześniej jasno określone; czas spotkań nie powinien przedłużać się, zwłaszcza do późnych godzin wieczornych;

- o indywidualnym spotkaniu z małoletnim informuję jego rodziców lub opiekunów prawnych.
16. Zachowuję stały kontakt z rodzicami lub prawnymi opiekunami moich podopiecznych. Informuję ich o ewentualnych problemach. Przestrzegam prawa dzieci, młodzieży i innych powierzonych mojej opiece do utrzymywania kontaktu z ich rodzicami lub opiekunami prawnymi.
 17. Przestrzegam prawa każdego podopiecznego do prawnej ochrony jego dobrego imienia, wizerunku i danych osobowych, zgodnie z przepisami państwowymi (RODO).
 18. Dbam o to, aby sprzęt elektroniczny wykorzystywany podczas działań duszpasterskich był właściwie zabezpieczony przez systemy uniemożliwiające dostęp i rozpowszechnianie treści szkodliwych.
 19. Jestem odpowiedzialny za wprowadzenie i dopilnowanie respektowania niniejszego kodeksu, w zależności od przestrzeni mojego działania: jako proboszcz w parafii, jako kierownik wypoczynku na kolonii (obozie wakacyjnym), jako przełożony innej jednostki administracyjnej diecezji (szkoły, stowarzyszenia, itp.).

Załączniki:

3. Kodeks Prawa Kanonicznego, kan. 1395.
4. Kongregacja Nauki Wiary, *De delictis reservatis*, 2010.
5. Kongregacja Nauki Wiary, *Normy Motu Proprio „Sacramentorum Sanctitatis Tutela”*. *Wprowadzenie historyczne*, 2010.
6. Franciszek, *Vos estis lux mundi*, 2019.
7. Dykasteria Nauki Wiary, *Vademecum dotyczące wybranych kwestii proceduralnych w zakresie postępowania w przypadkach nadużyć seksualnych popełnianych przez duchownych wobec małoletnich*, 2022.
8. Konferencja Episkopatu Polski, *Prewencja nadużyć seksualnych wobec dzieci i młodzieży i osób niepełnosprawnych w pracy duszpasterskiej i wychowawczej Kościoła w Polsce*, Warszawa 2014.
9. Konferencja Episkopatu Polski, *Wytyczne dotyczące wstępnego dochodzenia kanonicznego w przypadku oskarżeń duchownych o czyny przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z osobą niepełnoletnią poniżej osiemnastego roku życia*, Warszawa 2019.
10. Kodeks Karny, art. 240.
11. Ustawa z dn. 7 września 1991 r. o systemie oświaty (ze zmianami, tekst jednolity: Dz. U. z 2021, poz. 1915), art. 92c – 92p.
12. Ustawa z dn. 16 maja 2016 o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz. U. 2016, poz. 862 ze zmianami), art. 21, 23, 24.
13. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 marca 2016 w sprawie wypoczynku dzieci i młodzieży (Dz. U. z 2016, poz. 452, ze zmianami).